

ผลสะท้อนทางการเมืองของรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๐

นายสุชิน คันคิกุล

005714

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๗

The Coup d' état 1947 and Its Political Impact

MR. SUCHIN TUNTIKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1973

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลสะท้อนทางการเมืองของรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๐

ชื่อ นายสุชิน ตันติกุล

ปีการศึกษา ๒๕๑๖

บทคัดย่อ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ อำนาจทางการเมืองได้เปลี่ยนจากกษัตริย์มาสู่กลุ่มข้าราชการชั้นนำ คือ คณะราษฎร ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายพลเรือน ทหารบก และทหารเรือ ตลอดระยะเวลา ๑๕ ปีที่คณะราษฎรดำเนินการปกครองประเทศ การต่อสู้ทางการเมืองเป็นการช่วงชิงอำนาจกันเองภายในคณะราษฎร โดยหาได้แสวงหาพลังประชาชนสนับสนุนไม่ เวทีการเมืองจึงจำกัดอยู่แต่เฉพาะระดับเบื้องบนคือในหมู่ข้าราชการ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่กุมกำลังอำนาจจึงเป็นฝ่ายได้เปรียบ เพราะจะละเมิดกติกาเสียเมื่อไรก็ได้ จนกระทั่งปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ ฝ่ายทหารได้ผนึกอำนาจทางการเมือง ผู้นำฝ่ายพลเรือนมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลแทนที่ ในระยะนี้เองได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญจากฉบับ ๒๔๗๕ มาเป็น ฉบับ ๒๔๘๕ ซึ่งมีบทบัญญัติเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น อาทิเช่น การแยกข้าราชการประจำออกจากการเมือง วิธีทางการเมืองจึงมีแนวโน้มที่จะดำเนินไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ขณะเดียวกันรัฐบาลพลเรือนต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ความยุ่งยากต่าง ๆ อันเนื่องมาจากผลของสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคียดแค้นของประชาชนในการครองชีพ ภาวะเหตุการ์ณแวดล้อมเหล่านี้ได้มีส่วนผลักดันให้ทหารบกกลุ่มหนึ่งทั้งในและนอกประจำการนำมาเป็นสาเหตุขอร้องในการทำรัฐประหารในปี ๒๕๕๐

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของคณะรัฐประหารเพียงแค่ว่าเปลี่ยนรัฐบาลเท่านั้น ต่อเมื่อพบจุดอ่อนของผู้นำพลเรือนซึ่งแตกแยกกันเองและขาดพลังนอกสภาหรือพลังประชาชนสนับสนุน และรัฐถึงพลังที่แท้จริงของตนด้วยการปราบกบฏได้ราบคาบถึง ๓ ครั้ง คณะรัฐประหารจึงได้ทำการกุมอำนาจปกครองประเทศโดยสิ้นเชิงด้วยการทำรัฐประหารเงี้ยบนำรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ กลับมาใช้ ซึ่งคณะราษฎรเคยใช้รักษาอำนาจมาแล้วกว่า ๑๐ ปี ผลสะท้อนทางการเมืองของรัฐประหาร ๒๕๕๐ นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนมือผู้ใช้อำนาจจากคณะราษฎรมาเป็นคณะรัฐประหารแล้ว ยังส่งผลให้วิวัฒนาการเมืองซึ่งมีที่ท้าวว่าจะ

ดำเนินไปสู่ระบอบประชาธิปไตยต้องเป็นอันถอยหลังมาเริ่มต้นกันใหม่อีก ภายใต้อำนาจรัฐประหาร ๒๔๙๐
จึงมีส่วนสำคัญในการแปรเปลี่ยนโฉมหน้าการเมืองไทยอยู่ไม่น้อย

Thesis Title. Tha Coup d'état 1947 and Its Political Impact.

Name Suchin Tuntikul: Department of Government

Academic Year 1973

Abstract

Since the 1932 Revolution, political power had been transferred from the monarchy to the bureaucratic elite, namely the People's Party, which composed of civil servants, military and navy officers. The struggle for political power existed among the People's Party's leaders throughout 15 years, regardless of seeking of popular support. The political arena was consequently confined within the higher level of bureaucracy. Thus, those with armed support had greater opportunity to take hold of power, because they could easily break the rule of political game at will.

Up until the end of the second World War, military leaders lost their power. Civilian leaders had a chance to set up the governments. During this time, the 1946 Constitution was promulgated in place of the Constitution of 1932. The new Constitution was of more democratic character than that of 1932, for example, the neutrality of bureaucracy. This could be seen as an effort to pave the way to democratic government. However, civilian governments had to face various crises resulting from the second World War, especially the high cost of living. In this situation, as a good justification, it aroused the army group, both in and out of service, to stage the Coup d'état in 1947. A primary objective of the Coup Group was simply to change the government. But that when the Coup realized

3

the rifts among civilian leaders and their lack of popular support, together with the army strong position in putting down the three revolts, they managed another Silent Coup in order to completely control political power. The Coup Group brought the 1932 Constitution back, formerly put into used by the People's Party to preserve their power for more than 10 years.

The impact of the Coup d'etat in 1947 has not only resulted in the change of political power from the People's Party to the Coup Group, but also paralysed the political development leading to the democratic regime. It can thus be said that the 1947 Coup has played a considerable role in altering political scene of Thai politics.

คำนำ

ลักษณะที่เด่นชัดอันหนึ่งของการเมืองไทยก็คือ บทบาทของทหารทางการเมือง ในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ทหารได้เข้าร่วมเป็นกำลังสำคัญแห่งการยึดอำนาจ ซึ่งได้กระทำในนาม "คณะราษฎร" ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายพลเรือน ทหารบก และทหารเรือ อำนาจทางการเมืองจึงอยู่ในสภาพกำกวมคานกันอยู่ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายในคณะราษฎร จนกระทั่งทหารบกกลุ่มหนึ่งได้ทำรัฐประหารในปี ๒๔๙๐ อำนาจทางการเมืองได้ตกอยู่แก่กลุ่มทหารบกอย่างเด็ดขาดตั้งแต่นั้นมา รัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐ จึงนับเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจยิ่ง ผู้เขียนนำมาเป็นหัวข้อศึกษาค้นคว้าตั้งแต่ครั้งเรียนปริญญาตรี เมื่อมาศึกษาระดับปริญญาโท ผู้เขียนจึงได้เสนอเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ "ผลสะท้อนทางการเมืองของรัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐" โดยได้ศึกษาเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พงศ์เพ็ญ ศักุนตาทัย ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตลอดมา ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และพลตรี ศิริ ศิริโยธิน ที่ได้กรุณาสละเวลาเพื่อพิจารณาตัดสินวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นอย่างดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
คำนำ.....	จ
บทนำ.....	ฉ
 บทที่	
๑ เหตุการณ์ทางการเมืองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕....	1
๒ สาเหตุการเกิดรัฐประหาร.....	19
๓ เหตุการณ์ก่อนหน้ารัฐประหาร.....	57
๔ การกระทำรัฐประหาร.....	66
๕ เหตุการณ์หลังรัฐประหาร.....	81
๖ วิจารณ์รัฐประหาร.....	98
๗ ความสำเริงของคณะรัฐประหาร.....	104
๘ จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของคณะรัฐประหาร.....	110
๙ จุดอ่อนของผู้นำพลเรือนและพลังที่แท้จริงของคณะรัฐประหาร.....	119
๑๐ พฤติกรรมคณะรัฐประหารยังผลให้วิถีทางไปสู่การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยของระบอบระบอบ.....	143
๑๑ สรุป.....	167
 ภาคผนวก.....	 171
บรรณานุกรม.....	206

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นการยึดอำนาจจากกษัตริย์มาสู่กลุ่มข้าราชการชั้นนำ
 ในนาม "คณะราษฎร" อันประกอบด้วยฝ่ายพลเรือน ทหารบก และทหารเรือ เมื่อได้อำนาจปกครอง
 ประเทศแล้ว คณะราษฎรได้แสดงเจตจำนงของการที่จะครองอำนาจอย่างน้อย ๑๐ ปีโดยกำหนดไว้ใน
 บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒ ประเภทจำนวนเท่ากัน สมาชิก
 ประเภทที่ ๑ มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน สมาชิกประเภทที่ ๒ มาจากการแต่งตั้งโดยรัฐบาล
 ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญขยายเวลาออกไปเป็น ๒๐ ปี ด้วยเหตุนี้คณะราษฎรจึงดำเนินการ
 ปกครองประเทศโดยมิได้สร้างความชอบธรรมของอำนาจให้ยอมรับจากฐานการสนับสนุนของพลังประชาชน
 กล่าวคือ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องไปขอความยินยอมเห็นชอบจากประชาชนด้วยการสมัคร
 รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คณะราษฎรชาวจีนมุ่งหมายในการ
 สร้างระบบพรรคการเมือง ซึ่งเปรียบเสมือนเสาเอกคำจุนรัฐสภา คณะราษฎรจึงมิได้แปรสภาพตัวเอง
 มาเป็นพรรคการเมืองโดยสมบูรณ์ มิหนำซ้ำยังกีดกันบุคคลกลุ่มอื่นที่คิดจะตั้งพรรคการเมืองอีกด้วย การ
 แข่งขันทางการเมืองจึงขาดพรรคการเมืองที่จะเป็นกลไกหรือมรรควิธีให้การแข่งขันเป็นไปโดยเรียบร้อย
 เป็นระเบียบแบบแผน ฉะนั้นถึงแม้ว่าจะได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนทั่วประเทศ การเลือกตั้งจึง
 มิได้เป็นองค์กรแสดงออกซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนในการกำหนดวิถีทางเข้า-ออกของรัฐบาล
 โดยผ่านทางรัฐสภา การเลือกตั้งเป็นแค่เพียงการสร้างความสะดวกให้แก่อุปการะประเทศมิให้
 ไร้ผู้ว่า ปกครองโดยเผด็จการ

กล่าวได้ว่า คณะราษฎรมิได้ขยายฐานแห่งอำนาจไปสู่ประชาชน เมื่อเป็นเช่นนั้นการแข่งขันช่วง
 ชิงอำนาจทางการเมืองจึงจำกัดอยู่แต่เฉพาะในหมู่ข้าราชการชั้นนำภายในคณะราษฎร ประชาชนเปรียบ
 เสมือนเป็นผู้นอกเวทีการเมือง จึงไม่เป็นที่สงสัยเลยว่ากลุ่มผู้ถืออาวุธคือ ทหารยอมเป็นฝ่ายได้เปรียบ
 เพราะ เป็นกลุ่มเดียวที่พร้อมจะไขว่กำลังคนและอาวุธละเมิดกติกาการเมืองได้ทุกเมื่อ กลุ่มทหารจึงมี
 บทบาททางการเมืองเหนือกลุ่มอื่นเรื่อยมา จวบจนกระทั่งปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ การผันแปรของ
 เหตุการณ์การเมืองนอกประเทศได้ผลักดันให้กลุ่มพลเรือนเข้ามามีอำนาจการเมืองแทนที่กลุ่มทหารบก
 แมกระนั้นกลุ่มพลเรือนก็ยังต้องแสวงหาการสนับสนุนจากกลุ่มทหารเรือ ในช่วงระยะเวลาที่กล่าวได้

มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ มาเป็นฉบับใหม่ในปี ๒๔๘๕ เพื่อให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น มีการจัดตั้งพรรคการเมือง รัฐสภามีอำนาจและบทบาทในการจัดตั้งรัฐบาลมากขึ้น แต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองเหล่านี้อยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น รัฐบาลพลเรือนยังไม่สามารถลงจากเวทีการเมือง เบื้องบนคือ ระบอบข้าราชการชั้นนำไปสู่เบื้องล่างอันได้แก่ พลังสนับสนุนของประชาชน หรือพลังนอกสภา

ฉะนั้น หากกลุ่มทหารต้องการวางชิงอำนาจโดยการไร้อำนาจจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ในเมื่อยังปราศจากกลุ่มการเมืองและพลังทางการเมืองที่เข้มแข็งพอที่จะตัดทอนอำนาจคิงนั้น เมื่อสภาพการณ์ของประเทศอยู่ในภาวะปั่นป่วนทั้งในทางเศรษฐกิจและความไม่สงบเรียบร้อยภายใน ประชาชนเสื่อมความนิยมรัฐบาลพลเรือน เหตุการณ์แวดล้อมเหล่านี้ได้รื้อนำให้ทหารบกกลุ่มหนึ่งทั้งในและนอกประจำการนำมาเป็นข้ออ้าง (justification) ในการทำรัฐประหารได้เป็นอย่างดี ในปี ๒๔๙๐ นับเป็นการยึดอำนาจอีกครั้งหนึ่งระหว่างข้าราชการด้วยกันเอง รัฐประหารครั้งนี้มีความสำคัญทำให้อำนาจทางการเมืองของคณะราษฎรซึ่งอยู่ในสภาพกำลังคานกันอยู่ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายในคณะราษฎร โดยที่ไม่มีกลุ่มใดสามารถมีอำนาจอย่างเต็มที่ ต้องสิ้นสุดลงหลังจากครองอำนาจมาเป็นเวลา ๑๕ ปี คณะรัฐประหารได้เข้ามามีบทบาทแทนที่ ทำให้อำนาจทางการเมืองตกอยู่แก่กลุ่มทหารบก โดยเด็ดขาดตั้งแต่นั้นมา รัฐประหาร ๒๔๙๐ จึงเป็นจุดแห่งการสับเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจนั่นเอง คณะรัฐประหารได้ทรงอำนาจปกครองประเทศเรื่อยมา จนกระทั่งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำรัฐประหารในนาม "คณะปฏิวัติ" ละรัฐบาลจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ในปี ๒๕๐๐ อำนาจทางการเมืองของคณะรัฐประหารจึงได้สิ้นสุดลง ด้วยเหตุนี้คณะรัฐประหารจึงมีความสำคัญในการกำหนดวิถีทางการเมืองไทยสืบต่อจากคณะราษฎรนั่นเอง

ความมุ่งหมายของการศึกษาและขอบเขตของการศึกษา

จุดมุ่งหมายของผู้เขียน ต้องการชี้ให้เห็นว่า รัฐประหารที่เกิดขึ้นในปี ๒๔๙๐ เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้เป็นธรรมดา ในเมื่อเวทีแห่งการแข่งขันทางการเมืองยังคงวนเวียนอยู่แต่เฉพาะในบรรดาข้าราชการชั้นนำ โดยมีประชาชนเป็นเพียงผู้ดูอยู่นอกเวทีการเมือง หากการแข่งขัน

ทางการเมืองอยู่ในลักษณะ เช่นนี้ การใช้กำลัง เปลี่ยนแปลงสมถ่างรัฐบาลย่อมเกิดขึ้นได้เสมอไม่ว่า
 หลีกเลียงได้ ยิ่งถ้าเกิดเหตุการณ์ปั่นป่วนและมีสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ที่ทำให้สถานการณ์ลุกลามเร็วขึ้น
 ก็ยิ่งช่วยผลักดันให้เกิดรัฐประหารได้ง่ายขึ้น กลุ่มทหารบกที่กระทำการรัฐประหาร ๒๕๕๐ คงหาได้คาด
 คิดว่ารัฐประหารครั้งนี้จะมีผลสะท้อนไปไกลถึงขนาดหยุดชะงักวิถีทางการเมืองที่จะดำเนินไปสู่ระบอบ
 ประชาธิปไตย เพราะจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของคณะรัฐประหารก็แค่เปลี่ยนรัฐบาลหรือตัวบุคคลในการ
 ปกครองประเทศ ต่อเมื่อได้พบจุดอ่อนของผู้นำพลเรือน เขาและโคจรถึงพลังที่แท้จริงของชนด้วยการ
 ปราบปรามผู้กระทำการต่อต้านโคจรตามทุกครั้ง จึงได้ทำการกุมอำนาจปกครองประเทศไว้อย่างมั่นคง
 โดยการทำการรัฐประหาร เจียมอีกครั้งหนึ่งในปี ๒๕๕๔ เพื่อนำรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๕ กลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง
 ซึ่งคณะราษฎรได้เคยใช้เป็นเครื่องมือปกครองประเทศมาแล้วกว่า ๑๐ ปี นับเป็นการถอยหลังเข้าคลอง
 โดยสิ้นเชิง ระบอบการปกครองบ้านเมืองซึ่งทำหว่าเราจะเดินไปตามคัสตองวิถีทางประชาธิปไตยต้อง
 สะดุดหยุดลงไปอย่างน่าเสียดาย

วิธีการศึกษาและเอกสารที่ใช้ประกอบในการค้นคว้า

การศึกษาเรื่องรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๐ และผลสะท้อนทางการเมือง ได้ใช้วิธีการศึกษา
 ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่แล่นมาในอดีต จากหลักฐานทาง
 ประวัติศาสตร์ (Historical approach) รวมทั้งการศึกษาหลักของกฎหมายประกอบด้วย (Legal
 approach) และเพื่อให้การศึกษามีความละเอียดถี่ถ้วนมากที่สุด ผู้เขียนจึงได้ทำการหาข้อเท็จ
 จริงจากผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ในขณะนั้นด้วยการสัมภาษณ์ตัวบุคคล (Face-to-face interview)
 ตามแต่โอกาสจะอำนวย